

Rellen om te tellen. Een studie naar grootschalige openbare-ordeverstoringen en notoire ordeverstoorders (2009). I. van Leiden, N. Arts en H. Ferwerda (Bureau Beke, Arnhem). Politiekunde 25

Doelstelling

Inzicht krijgen in het fenomeen 'grootschalige openbare-ordeverstoringen'; zicht krijgen op kenmerken en typen notoire ordeverstoorders; strategieën ontwikkelen voor aanpak van grootschalige openbare-ordeverstoringen

Onderzoeksvragen

1. Waardoor kenmerken zich grootschalige openbare-ordeverstoringen die - ogenschijnlijk - plotseling ontstaan?
2. Is er een onderscheid te maken in verschillende typen openbare-ordeverstoorders (incidenteel, structureel, calculerend, impulsief, enzovoort)?
3. Wat is op individueel niveau kenmerkend voor personen die deel uitmaken van grootschalige openbare-ordeverstoringen en te typeren zijn als notoire ordeverstoorders?
4. Wat is er bekend over het gedrag en de wijze van opereren van notoire ordeverstoorders (actieradius, groepsvorming, organisatiegraad, enzovoort)?
5. Wat betekent inzicht in het fenomeen voor de (strategieën van) aanpak van grootschalige openbare-ordeverstoringen door de politie en eventuele partners?

Methoden van aanpak

- deskresearch
- profielanalyse van 50 notoire ordeverstoorders afkomstig uit verschillende delen van het land. De profielen berusten op informatie uit systeemgegevens (BPS/Xpol, Blueview, HKS en JDS) en straatgegevens verkregen door interviews met politiemensen
- case study van de grootschalige ordeverstoring in de wijk Ondiep in Utrecht in 2007

Samenvatting

Typische notoire ordeverstoorders zijn mannen van gemiddeld 27 jaar en bekenden van de politie, vooral in verband met betrokkenheid bij openbare-ordeverstoringen en overlast, maar ook geweldpleging. Het merendeel van de mannen is actief in de eigen woonomgeving. Zij zijn in staat een rel te initiëren en hebben een goede neus voor gelegenheden waar de situatie kan uitmonden in een grootschalige ordeverstoring. Terwijl de massaliteit van een rel vooral wordt veroorzaakt door meelopers en 'wanna-bee's', zijn het enkele notoire ordeverstoorders die de kern van de ordeverstoring vormen en de vlam in de pan doen slaan.

Het boek beschrijft verschillende typen ordeverstoringen en ordeverstoorders. Er worden drie typen tellen onderscheiden: incidentgestuurde, massagestuurde en afspraakgestuurde tellen. Elke vorm kent zijn eigen ontstaanswijze en dynamiek. De betrokken relschoppers laten zich onderscheiden in hooligans, wijkverstoorders en activisten. Activisten zijn actief bij massagestuurde tellen (zoals een uit de hand gelopen demonstratie) maar vooral bij afspraakgestuurde tellen (zoals een geplande actie om de confrontatie met een tegenpartij aan te gaan). Hooligans zijn bij alle typen tellen te vinden en wijkverstoorders handelen vooral incidentgestuurd (zoals naar aanleiding van een politieoptreden).

Het boek sluit af met aantal aanbevelingen en suggesties voor preventief en proactief (politie)optreden.